

Slovenski Pravniki.

Leto XXVIII. V Ljubljani, 15. septembra 1912. Štev. 9.

Dolus in dokaz resnice pri žaljenjih časti.

Priobčil Verus.

Okrajno sodišče v L. (U VI 2093/9) je obdolženca H. J. v smislu §-a 259³ kaz. prav. r. oprostilo obtožbe zaradi prestopka proti varnosti časti po §-u 491 kaz. pr. r. storjenega s tem, da je v svoji pri istem sodišču vloženi tožbi zaradi plačila vinske kupnine po 472 K s pr. C III 390/9 se izjavil proti zasebnemu obtožitelju: »Prosim, da se smatra zadeva za nujno, ker grozi tožencu **baje** konkurz!« — V razlogih se navaja:

Obdolženec J. H. je prodal zasebnemu obtožitelju B. K. spomladi 1909 meseca sušca 4 polovnjake vina proti temu, da zasebni obtožitelj vino plača takoj po sprejemu.

Ker pa zasebni obtožitelj vina ni plačal vkljub pet ali šestkratnemu opominu, je vložil naposled obdolženec 23. septembra 1909 zoper zasebnega obtožitelja tožbo C III 390/9 radi 472 K s pr., v kateri se nahaja tudi obtožni pristavek: »Prosim, da se zadeva smatra za nujno, ker grozi tožencu **baje** konkurz.«

Ko mu je zasebni obtožitelj potem pisal in ga stavil na odgovor radi tega odstavka, mu je obdolženec odpisal, da ga veseli, da njegova podjetja dobro uspevajo in mu želi v prihodnje še več sreče.

Kljub temu stvarnemu položaju je bilo obdolženca oprostiti, v prvi vrsti zaradi 1. nedostalosti vsakega hudobnega naklepa, s katerim bi bil obdolženec hotel, mislil, ali se vsaj zavedal žaliti zasebnega obtožitelja. Obdolženec vsako misel na žalitev odklanja, se zagovarja s tem, da se je radi mudnega plačila informoval o zasebnem obtožitelju v Ljubljani pri svojih znancih, katerih ne imenuje, in dobil poročilo, da je nevarnost zamude in izgube velika.

2. Obdolženec je v predmetni tožbi tudi le ščitil svoje pravice napram pogodbenim dolžnostim na

strani zasebnega obtožitelja, in je bil torej obdolženec opravičen za svojo obrambo navajati dejstva, ki naj bi ga stvarno branila zoper škodo od strani zasebnega obtožitelja.

Ze iz tožbe izhaja, da obdolženec ne zatrjuje, da je zasebni obtožitelj res v konkurzu, ampak samo, da mu baje grozi konkurz, iz česar je posneti, da se obdolženec poziva na poizvedbe in jih tudi kot take označuje in nicesar iz svojega ne dodaja.

Obtožna izjava je torej zgolj stvarna, se drži le obsega stvarne samoobrambe, in tega obsega ne prekorači.

V tem stvarnem položaju torej ni najti osebnega namena žalitve (dolus). Obdolženec pa še vrhu tega navaja, da on tožbe ni sam sestavil, ampak samo podpisal, in da si pri odposiljatvi tožbe ni bil svest nobene žalitve.

3. Pa tudi če bi se žalitev v subjektivnem oziru dala dognati, je bilo obdolženca oprostiti, ker je za svojo trditev izkazal taka dejstva, ki zadostujejo za omenjeni dokaz resnice v smislu §-a 491² k. pr. r. Obdolženec je namreč dognal, da je bilo zoper zasebnega obtožitelja pri istem sodišču v kritičnem času vloženo več tožb in podana tudi ovadba na državno pravdnishstvo na podlagi ene teh tožb, torej dejstva, radi katerih se je obdolženec za svojo terjatev moral opravičeno bati zamude.

Zasebni obtožitelj sicer temu nasproti navaja, da obdolžencu terjatve radi tega ni izplačal, ker je mislil, da bo isto obračunil na neki terjatvi obdolženčevega sina dr. I. v Trstu okoli 200 K; ta navedba pa tu ne pride v poštev, ker zasebni obtožitelj ničesar ne navaja o tem, da bi bil to terjatev tudi obdolžencu naznanil, obračun zahteval ali izposloval njegovo privolitev, marveč je na mnoga obdolženčeva opominjevalna pisma molčal.

Prizivno sodišče je vzklicu ugodilo in spoznalo obdolženca krivim prestopka zoper varnost časti po §-u 491 k. z. iz tehle razlogov:

Obtoženec se zagovarja s tem, da zadevne civilne tožbe ni pisal sam, temveč njegov sin H. J. in da jo je samo podpisal, ne da bi jo natančneje prečital. Ta zagovor pa ni verjeten, ker je obtoženec sam pri okrajnem sodišču prevzel nase odgovornost za navedeno žalitev, češ, da s tem pristavkom nikakor ni imel namena za-

sebnega obtožitelja žaliti. Odgovornost za žalitev zadene torej obtoženca samega.

Zagovor obtoženca, da ni imel hudobnega naklepa obtožitelja žaliti, ne more obtoženca razkrivditi, ker zadostuje za dejanski stan prestopka razžaljenja časti že zavest storilca, da utegne biti dotičnik žaljen. Da pa je imel obtoženec to zavest, o tem pač ne more biti dvoma. Da so namreč take besede za trgovca žaljive in to tem bolj, ker se nahajajo v razširjenem spisu, — v tožbi, to je pač jasno za vsakogar. Če se obtoženec sklicuje na to, da sloni inkriminovani stavek na poizvedbah o obtožiteljevem gmotnem stanju, ne spremeni to na krivdi obtoženca ničesar, kajti po §-u 492 k. z. ni samo kazniv prvi storilec, ampak vsakdo, kdor neresnične, izmišljene govorice razširja, četudi se opirajo iste na izpovedbe tretjih oseb.

S tem dejanjem pa je obtoženec dolžil obtožitelja v razširjenem spisu zaničljivih lastnosti, in ker vsebuje to dejanje vse znake prestopka zoper varnost časti po §-u 491 k. z., je s tem podan dejanski stan navedenega prestopka.

Prvi sodnik je smatral za dognano, da je obtoženec izvedel za inkriminovano trditev dokaz resnice v smislu §-a 491² k. z. V svrhu izvedbe tega dokaza je obdolženec navedel, da teko proti obtožitelju pravde C III 385/9, C III 376/9 in C III 225/9 pri c. kr. okrajnem sodišču v L. Iz teh civilnih spisov pa se nikakor ne more izvajati, da stoji obtožitelj pred konkurzom.

Prvo izmed teh terjatev je obtožitelj plačal še predno se mu je vročila tožba. V pravdi C III 376/9 je poravnal obtožitelj vtoževano vsoto takoj pri obravnavi, do tretje pravde C III 225/9 pa sploh ni prišlo, ker je tožnica Marija H. tožbo pravočasno umaknila. Obtožencu samemu pa obtožitelj terjatve v znesku 472 K s pr. radi tega ni hotel takoj plačati, ker je hotel kompensando uveljavljati proti isti protiterjatve, katero je imel proti obtoženčevemu sinu. Ker pa obtoženec o tej kompenzaciji ni hotel ničesar vedeti, je obtožitelj vtoževano vsoto poravnal še pred razpravo.

Z navedenimi pravnimi spisi torej obtoženec ne more dokazati, da se nahaja obtožitelj v takem gmotnem stanju, da stoji pred konkurzom. Iz navedenega bi sledilo ravno nasprotno. Obtoženec se tudi ne more sklicevati niti na eno eksekucijo, ki bi bila naper-

jena proti zasebnemu obtožitelju, vsled česar je smatrati očitanje baje pretečega konkurza za popolnoma neopravičeno.

Kasacijsko sodišče je z razsodbo z dne 22. februarja 1910 Kr VI 37/10-4 spoznalo, da se je z razsodbo vzklicnega sodišča kršil zakon, je razveljavilo razsodbo in jo odkazalo vzklicnemu sodišču v vnovično razsojo. V razlogih se navaja:

Tožba obtoženca zoper zasebnega obtožitelja zaradi plačila ostale vinske kupnine po 472 K pri c. kr. okr. okr. sodišču v L. C III 390/9 ima končni stavek: »Prosim, da se zadeva smatra za nujno, ker tožencu baje grozi konkurz.«

Zaradi te opazke je zasebni obtožitelj B. K. zoper obtoženca H. J. vložil pri okrajnem sodišču v L. zasebno obtožbo zaradi žaljenja časti. Okrajno sodišče je izdalo oprostilno razsodbo. Razsodbeni razlogi poudarjajo, da je obtožencu nedostajala zavest razžaljenja časti, in da je obtožna opazka imela samo namen, obtoženca varovati škode; da pa celo v nasprotnem slučaju obsodba ne more biti na mestu, ker je obtoženec dokazal, da je bila zoper zasebnega obtožitelja v dotičnem času vložena kazenska zadeva in tri civilne tožbe in je s tem za trditev: »zasebnemu obtožitelju grozi baje konkurz«, dokaz resnice smatrati dognanim.

Vzklicno sodišče je obsodilo obtoženca zaradi prestopka proti varnosti časti po §-u 491. k. z.

V razlogih se obtoženčev ugovor, da sam ni spisal tožbe in da je tožbo podpisal, ne da bi čital inkriminovane izjave, zavrača s tem, da je obtoženec pri prvem zaslišanju prevzel popolno odgovornost za obtožno izjavo; dalje se poudarja, da zanikani žalilni namen krivde ne odvzame, ker zadostuje zavest, da je izjava sposobna žaliti prizadetega, o čemur pa ne more biti dvoma z ozirom na dejstvo, ker je veljala obtožna izjava trgovcu; konečno se poudarja, da tudi obtoženčev zagovor, v kolikor utemeljuje svoj očitek na dobljene informacije o premoženjskih razmerah zasebnega obtožitelja, ni vpošteven, ker kazen ne zadeva samo prvotnega žalitelja, ampak tudi razširjevalca žaljive izjave.

Nasproti ugotovitvi prvega sodnika, da se je obtožencu posrečil dokaz resnice, izvajajo vsklicni razlogi, da z izkazom zoper zasebnega obtožitelja tekočih tožeb nikakor ni dognan dokaz njegovih nepovoljnih premoženjskih razmer, ker se je v prvi tožbi navajana

terjatev plačala po tožencu še pred dostavitvijo tožbe, v drugi tožbi se je terjatev poravnala pri razpravi, v tretji tožbi pa sploh ni prišlo do razprave, ker se je izvršil odstop od tožbe. Obtoženčeve terjatve pa zasebni obtožitelj ni plačal zaradi tega, ker je hotel ž njo obračunati neko denarno terjatev; ker pa se nameravani ugovarjani proti obračun ni pripoznaval, je terjatev plačal pred razpravo. Z navedenimi dejstvi se je torej dognalo nasprotje obtožne izjave in ni mogel obtoženec dokazati niti ene, zoper zasebnega obtožitelja tekoče izvršbe.

Pri vsklicni razpravi po obtožencu predlagano zaslišanje njegovih sinov D-a. A. koncipijenta v T., in B-ja., pravnika v G., kot prič o tem:

1. da je sin tožencu pisal, naj svojo terjatev zoper zasebnega obtožitelja nemudoma izterja, ker mu grozi konkurz, je že zoper njega vloženih več tožeb in tudi teče kazenska preiskava; tudi je (od obtoženca) kupljeno vino prodal nekemu M., ki je vino plačal takoj, in 2. da je drugi sin po očetovem naročilu tožbo spisal, le-ta jo ne da bi jo poprej prečital, podpisal, — se je kot merodajno zavrnilo.

Vsklicna razsodba pa ravna v več ozirih zoper zakon.

O žalitvi ne more biti govora brez zavesti, da se krši čast drugega. V kolikor torej vsklicno sodišče ne uvažuje ugotovitve, ali je toženec podpisano civilno tožbo tudi res čital, predno jo je podpisal, in v kolikor se mu nalaga tudi za slučaj, da ni poznal tožbene, zakonu protivne vsebine, kazensko odgovornost po §-u 491. k. z., je njegov izrek očitno pomoten. Predlagano zaslišanje obeh sinov obtoženčevih o zgoraj navedenih okoliščinah je torej vsklicno sodišče nepravilno odklonilo. Ker je obtoženec zanikal animus iniuriandi, torej nikakor ni prevzel odgovornosti za razžalitev. Saj je obenem trdil, da o obstoju kake žalitve sploh ni nič vedel.

Pomotno je podrejati obtoženo dejstvo pod § 491. k. z.; ono spada pa v 488. k. z., ker se ne more razlagati kakor zaničevanje ali zasramovanje, marveč samo kot indir. obdolžitev z avrgljivega gospodarjenja (verwehl. wirtschaftlichen Gebahrens), torej nečastnih dejanj, ki morejo preiti pod pogoji §§-ov 468, odnosno 199 k. z. v dejanja, ki so protivna kazenskemu zakonu.

Če se nadalje vzame, da je obtoženec zadevno obdolžitev izrekel javno v mejah smotrenega zasledovanja pravice, torej ne brez potrebe, tedaj bi mogel postati nekaznjiv ne samo vsled dokaza resnice, izrečenega na vsklicni stopinji nedognanim, ampak tudi z dokazom objektivno utemeljene domneve (Führwahrhaltens), da je obdolžitev resnična. V dokaz svoje dobre vere (bona fides) se je obtoženec pozival na gori navedene, v zadnjem času zoper zasebnega obtožitelja tekoče civilne tožbe in kazensko postopanje. Vse te tožbe same na sebi so bile nedvomno sposobne napraviti vtis, da stoji plačilna možnost zasebnega obtožitelja slabo. Nadaljnega izkaza, da teče zoper njega tudi že izvršba, ni bilo treba.

Vsklicno sodišče pa gre gotovo predaleč, če zahteva, da bi obtoženec moral tudi uvaževati, da so vse civilne pravde in tudi kazenska zadeva ugodno izpadle za zasebnega obtožitelja. Da se je le-temu v vseh slučajih posrečilo, poplačati svoje upnike, je dejstvo, ki je vednosti daljih slojev nedostopno, in zato nesposobno, zdatno vplivati na nepovoljno mnenje, ki so ga povzročile ravno tožbe o plačilni nezmožnosti zasebnega obtožitelja. Na vsak način bi vsklicno sodišče moralo ugotoviti, če je bil izid zadevnih pravd obtožencu znan ali neznan.

Pričujoči slučaj se dotika treh načelno važnih vprašanj, ki nastajajo pri postopanju radi razžaljenja časti: 1. hudobni naklep (dolus), 2. kaj je subsumirati pod § 491 k. z., kaj pod § 488 k. z. in 3. dokaz resnice.

Ad 1. Prvo in kasacijsko sodišče ne najdeti potrebnega hudobnega naklepa.

Prvo sodišče ugotavlja, da ni hudobnega naklepa (dolus), s katerim bi obdolženec hotel, mislil ali se vsaj zavedal (aktivno) žaliti zasebnega obtožitelja.

Kasacijsko sodišče izreka: O žalitvine more biti govora brez zavesti, da se krši čast drugega. Vsklicnemu sodišču pa zadostuje že zavest, da utegne biti kdo žaljen (pasivna žalitev brez aktivne).

Če torej k tem izvajanjem primerjamo znanstveni in tudi zakoniti pojem hudobnega naklepa, odnosno njegove zanake: a) objektivno kaznjivo dejanje; b) zavednost kaznivosti tega dejanja;

c) določitev volje h kaznjivemu dejanju, najdemo, da zahtevata prvo in kasacijsko sodišče za žalitev bistvenost hudobnega naklepa v zmislu §-a 1. k. z. Dejstvo, ali se utegne kdo čutiti ali biti žaljenim — je za hudobni naklep povsem nemerodajno, kajti nasprotnik se lahko čuti žaljenim, kjer žalitve ni, in nežaljenim pri najhujši žalitvi; treba je namreč objektivno žaljivega dejanja, kar je — *quaestio facti*, in ima pri nedostatku zakonitih določeb razsojevati sodišče. Zavest, da utegne biti nasprotnik žaljen za hudobni naklep ne zadostuje, in hudobni naklep pri činih zaradi žaljenja časti ni nič drugačen kakor sicer v §-u 1. k. z. Zaradi tega mora storilec nameravati kaznjivo žaljenje, to je objektivno kaznjivo žaljenje, in ne more biti žaljencu prepuščena razsoja, ali je v gotovem slučaju dano žaljivo dejanje ali ne.¹⁾

Le v slučaju objektivno dane žalitve je stvar žaljenca, ali se čuti res žaljenega ali ne, in ali potem toži ali ne toži. Različen od hudobnega naklepa — je *animus iniuriandi*, ki je posebno stopnjevani hudobni naklep (*dolus coloratus*), in za en znak dodatne posebnosti presega znake pojma hudobnega naklepa po §-u 1. k. z.

Qui iure suo utitur, neminem laedit,« je star nauk, ki velja pri kaznivih činih zoper čast ravno tako kot drugod. Kdor ima terjatev, lahko dolžnika terja in celo toži, kakor v pričujočem slučaju obtoženec zasebnega obtožitelja. In če upnik vloži tožbo v mejah obstoječe pravice in zakonov, s tem ne more zakriviti kaznjivega žaljivega dejanja. Pač pa lahko stori kaznjivo žaljivo dejanje, če je vložil tožbo brez vsakega pravnega razmerja zgolj iz hudobije, da bi nasprotniku nagajal. Pač je nadalje žaljivo, če upnik terja dolžnika na ulici pred ljudmi, in na neprijazen, neprijeten, sramotljiv način, torej če prekorači meje svoje terjatvene pravice po vsebini in načinu izvrševanja svoje pravice, če je način terjanja žaljiv. Če obtoženec ne bi imel obligatornega razmerja z zasebnim obtožiteljem, in bi mu očital preteči konkurz, bi bil lahko kaznjiv.

Če je pa z objektivno danimi razlogi stvarno utemeljil nujnost svoje tožbe, je to po zakonu smel storiti, se s tem poslužil zakonito

¹⁾ Primerjaj razpravo: Hudobni naklep in dokaz resnice. „Slovenski Pravnik“ št. 5 in 6 1906, in razpravo: Kaznjivi čini zoper čast po kazenskem predosnutku „Mjesečnik“ št. 6, 7 in 8 iz leta 1910.

pristoječe pravice, kakor se je poslužuje oče, učitelj, mojster, če primerno strahuje sina, učenca, vajenca (*ius educandi*), zagovornik pri primernih predlogih (*ius defendendi*) in uradnik v uradnem poročilu (*ex officio, ius officii*).

Slučaji, v katerih si stojite stranki nasproti v obsegu pravnega (zasebno ali javnopravnega) razmerja, so povsem drugačni od slučajev, v katerih takega razmerja med strankami ni.

Prva in druga stopinja se vjemata glede pravnega podrejanja obtožnega očitka pod §-om 491. k. z., kasacijsko sodišče ga podreja pod §-om 488. k. z.

Ad 2.. 3. Prvo in kasacijsko sodišče smatra dokaz resnice dognanim, dasi na podlagi različnega naziranja, prvo sodišče iz razlogov §-a 491². k. z., kasacijsko sodišče iz razlogov §-a 489. k. z. vsključno sodišče pa tudi iz stališča §-a 491². k. z. ne najde zadostnega dokaza resnice.

Glede dokaza resnice je važno in odločilno, kam se dejstveni položaj podreja. § 488. k. z. zahteva drugačni dokaz resnice, kakor § 491. k. z. § 488. k. z. je paragraf očitania določnih dejstev,¹⁾ ki niso sama na sebi kaznjiva dejstva (§ 487. k. z.) in ki niso razun tega dejstva iz zasebnega in rodbinskega življenja (§ 489. k. z.). Naravno je, da pri očitaniu določnega dejstva pri dokazu resnice more iti samo za to, da se žaljencu res tudi dokaže določno dejstvo.

Če torej vsebuje očitek na priliko, določeno dejstvo a (X si je dal plačati svoto, ki mu ne gre ..., n. pr. kot predsednik kakega društva), mora se — pri javni storitvi — dognati dokaz resnice očitka a, skratka, očitek (a) se mora kriti z dokazom ($a_1, 1$), $a = a_1$ povsem logično in recimo, matematično.

Pri nejavni storitvi gre za dokaz dobre vere okoliščin, iz katerih so se posneli zadostni razlogi, očitano dejanje smatrati resničnim. Tukaj ne obstoji nikaka razlika pri dokazu dobre vere med §§ 487, 488 in 489 k. z.; pri dokazu po §-u 491. k. z. pa ne gre za dokaz dobre vere, ampak za delni dokaz resnice. Kaj pa je v resnici določeno dejstvo, je šestokrat težavno dognati.

Da je kdo v konkurzu, je n. pr. prav lahko dognati s citatom konkurznega oklica. Nikdo ne bo dvomil, da je ukrenitev konkurza odrejena s sklepom dež. sodišča v Ljubljani... z dne... S.../...

¹⁾ Primerjaj razpravo: K pojmu določnega dejstva (§ 488 k. z.). Slovenski Pravnik 1906. 1—4.

določno dejstvo: dokaz očitane konkursa je torej dognan s pozivom na konkurzni oglas. S sodno ukrenitvijo konkursa so osredotočeni vsi prejšnji dogodki in presnovljeni v novo enotno dejstvo. Nekaj čisto drugega pa je očitek, da komu preti konkurz. Na videz gre tukaj za očitno, določno dejstvo, toda samo na — videz. Če komu preti konkurz, tedaj ta gospodarsko slabo stoji. In slabo stoji za to, ker je dolžan in ga terjajo A, B, C, D... O, P... X. Ali da govorimo z besedami pričujoče kasacijske razsodbe same, obdolžitev pretečega konkursa je lahko indirektna obdolžitev zavrgljivega gospodarjenja (*verwerflichen wirtschaftlichen Gebahrens*), torej nečastnih dejanj, ki morejo pod pogoji §§-ov 468, odnosno 199f prehajati v dejanja, ki so protivna kazenskemu zakonu.

Očitek: »X je ukradel 5 K« — je obdolžitev določenega in sicer kaznivega dejanja (§ 487 k. z.); očitek: »X krade« ali »X je tat« — pa ni več očitek določenega dejanja (dejstva), marveč očitek tatinske lastnosti (*habitus*, očitek nagnenja, podvrženosti k tatvini, očitek, da je X že kradel in da bode še kradel, kadar bo imel priložnost, torej očitek, da se kraje ne boji; in kraje se ne boji, kdor se je navadil kraje — z večkratno krajo. Zato tudi očitka: X krade, X je tat, ne podrejamo §-u 488. k. z., ampak §-u 491. k. z., ki obsega generalizacijo posameznih činov in dejstev, — ki so očitancu trajno ali vsaj možno lastni — postali njegove »lastnosti« ali »mišljenja«.

Če se torej naj komu dokaže: »Y krade«, je to naravnost nemogoče, ker ni znano, kolikokrat je Y kradel. Možen je pa morebiti dokaz, da je Y kradel enkrat ali dvakrat..., če ne veliko, pa malo. Zato more zahtevati in zahteva § 491² k. z. za dokaz resnice samo posamezna dejstva kot konkretno dopolnilo, primere splošnemu očitku; ta dejstva pa morajo biti sposobna, izkazati v zmislu očitka nečastna dejanja.

Kakor dokaz »tat«, tako je tudi nemogoč dokaz »pretečega konkursa«. Mogoč je amo dokaz po posameznih, od stopnje do stopnje močnejših dejstev: da je očitaneec dolžan... upniku: A, B, C..., da ga ti upniki mislijo terjati ali da ga že terjajo..., tožijo..., rubijo..., ali da je registrovana tvrdka ustavila plačilo..., ali da so upniki že predlagali konkurz in se je odredil »pokritni«

narok. Skratka: Možen je samo dokaz v zmislu §-a 491². k. z., ni pa možen dokaz določenega dejstva v zmislu §-a 488. k. z. Iz posledic glede dokaza resnice pa se jasno razvidi, da je očitek: »X-u grozi konkurz«, podrejeni §-u 491. k. z. in ne §-u 488. k. z. Sposoben in zadosten je tukaj že dokaz nerednega obveznost kršenega plačevanja, tem bolj dokaz stopnjevanega nereda, brezuspešnih opominov in tožba itd.

Na vsak način je dokaz po §-u 488. k. z. mnogo težji od onega po §-u 491². Dokaz §-a 491². k. z. je podoben (čeprav bistveno različen) dokazu dobre vere, in sicer podoben v toliko, da ni treba dognati direktnega očitania dejstva. Za dokaz dobre vere pač zadostuje izkaz zadostnih razlogov za domnevno resničnost očitka, ki so lahko prav različni in zlasti čisto drugačni kakor očitana dejstva. Za dokaz §-a 491. k. z. pa je treba trdnega dokaza nečastnih dejstev, ki se nanašajo na očitek in so torej ž njim v stvarni ali logični, pojmovi zvezi.

Pomoten je nazor kasacijskega sodišča, v kolikor se dopušča dokaz dobre vere pri javni storitvi prestopka po §-u 488 k. z., katerega dopustnost argumentuje iz §-a 489. k. z. Prezira se, da je dokaz »prisiljenosti po posebnih okolščinah« dopuščen samo pri kvalifikovanih javnih očitanih dejstvih iz rodbinskega in zasebnega življenja, kadar (čeprav resničnih dejstev) so resnična. To ni dokaz renice, ampak samo dokaz opravičenosti, dokaz storitve de iure, ex officio, defendendo . . .

Dokaz »dobre vere« torej v našem slučaju ne bi zadostoval. Pač pa kasacijsko sodišče nedvomno v pričujočem slučaju dejstveno izvaja — nehote — dokaz po §-u 491². k. z.: »Vse te tožbe same na sebi so bile nedvomno sposobne, napraviti vtis, da stoji plačilna možnost zasebnega obtožitelja; nadaljnega izkaza tekočih izvršeb ni bilo treba.«

V kasacijsko sodbo se je pač vrinila mala terminologična zamenava, oziroma nejasnost: kajti dokaz, da kdo ravna v takozvani dobri veri svoje pravice, torej da je ravnal samo v obsegu svoje pravice, v popolni uverjenosti, v popolnem prepričanju svoje pravice, in da te pravice ni prekoračil ne po vsebini, ne po obliki, je ločiti in je, kakor mimogrede že zgoraj omenjeno, razli-

čen po bistvu in vsebini od dokazanega ravnanja v dobri veri pri nejavni storitvi žalitev po §§ 487, 488, 489 k. z., kateri dokaz dobre vere se nanaša na okolnost, da je bil obdolženec o resnici obtoženega očitka (žalitve) prepričan, ker je dogodek slišal od zanesljivih mož ali priči; da ni izustil žalitve proti boljši vesti in nevednosti, ampak zanašajoč se na verodostojnost virov; dokaz dobre vere se nanaša na verjetnost očitane dogodka, ki je predmet žalitve in obtožbe, dokaz ravnanja iz nagiba opravičenosti pa na obstoj in obseg lastne pravice, namreč aktivne (de iure ex officio) ali pasivne (defendendo); sicer pa ste v tem slučaju obe naziranji prišli do istega zaključka.¹⁾

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) Abstraktnih plačilnih obljub obč. drž. zakonik ne pozna; one nimajo pravnega učinka. To velja tudi za priznanje.

V pravdi C II 439/9 je zahteval sedaj toženi B od C-ja kot knjižnega upnika in od sedanjega tožnika A kot izvenknjižnega cesijonarja izročitev izbrisne pobotnice, potrebne za izbris terjatve, ki je bila na njegovem zemljišču zastavnopravno zavarovana v ostalem znesku 696 K 97 h, trdeč, da je ta terjatev glede delnega zneska 124 K 25 h ugasnila vsled kompenzacije s protiterjatvami proti (knjižnemu upniku in cedentu) C-ju, ostanek pa da je pobotan z A-ju danimi plačili.

Stranke so se dogovorile glede cesijonarja A, da postopanje počiva, proti knjižnemu upniku C pa se je pravda nadaljevala v razjasnitev stvarnega položaja z ozirom na njegov ugovor, da kompenzacije z odstopljeno terjatvijo ni bilo, ker se je znesek 124 K 25 h za druge račune porabil. Ta razprava se je končala dne 26. januarja 1910 z umikom tožbe potem, ko se je B zavezal, plačati znesek 124 K 25 h s stroški (142 K 99 h). Plačal je 30. aprila 1910.

Že 7. oktobra 1909 pa je, ne da bi čakal končnega izida prej navedene pravde, tožnik A naperil pri okrajnem sodišču v Št. L.

¹⁾ Zaradi popolnosti naj se omenja, da je bil pri ponovljeni vsklicni razpravi obtoženec oproščen.